

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Lehrbuch und Chrestomathie des classischen Pandecten-Rechts, zu exegetischen Vorlesungen

Hugo, Gustav

Göttingen, 1790

VD18 9054482X

Neuntes Buch. Von der bürgerlichen Gerichtsverfassung.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14807

Neuntes Buch.

Von der bürgerlichen Gerichtsverfassung.

§. 90.

Die Befugniß, bey Privatrechtsfachen das zu thun, was von Seiten des Staats dabey gethan werden muß, heißt im allgemeinen Sinne iurisdiction. Sie läßt sich ohne ein Recht zu zwingen nicht gedenken.

II. I. fr. I. (Vlp.) Ius dicentis officium latissimum est, nam et bonorum possessionem dare potest, et in possessionem mittere, pupillis non habentibus tutores constituere, iudices litigantibus dare.

fr. 2. (Iau.) Cui iurisdiction data est, ea quoque concessa esse videntur, sine quibus iurisdiction explicari non potuit.

fr. 3. (Vlp.) Imperium aut merum aut mixtum est. Merum est imperium, habere gladii potestatem, ad animaduertendum facinorosos homines, quod etiam potestas appellatur. Mixtum est imperium, cui etiam iurisdiction inest, quod in danda bonorum possessione consistit. Iurisdiction est etiam iudicis dandi licentia.

II. 3. fr. I. (Vlp.) Omnibus magistratibus, non tamen duumviris, secundum ius potestatis

tis suae concessum est, iurisdictionem suam defendere poenali iudicio. §. 1. Is videtur ius dicenti non obtemperasse, qui quod extremum in iurisdictione est non fecit, veluti si quis rem mobilem vindicari a se passus non est, sed duci eam vel ferri passus est — —. §. 4. Hoc iudicium non ad id quod interest, sed quanti ea res est, concluditur, et cum meram poenam contineat, neque post annum neque in heredem datur.

§. 91.

Die iurisdiction haben der Kaiser, einige neue und einige alte obrigkeitliche Personen. Letztere dürfen die Ausübung dieses Rechts sogar an andere, diese seyen obrigkeitliche Personen oder nicht, überlassen. Die Municipalobrigkeiten haben sie nur bis auf eine gewisse Summe, und mit Ausnahme der Sachen, worin der Gouverneur selbst erkennt.

II. I. fr. 13. (Vlp.) pr. Eum, qui iudicare iubet, magistratum esse oportet. §. 1. — — vel is, qui in potestate aliqua sit; vt puta Proconsul vel Praetor vel alii, qui prouincias regunt.

fr. 5 (Iul.) More maiorum ita comparatum est, vt is demum iurisdictionem mandare possit, qui eam suo iure, non alieno beneficio haberet.

CAPIT. *in Marco 10.* Multis et praetoriis et consularibus priuatis decidenda negotia delegauit,

gavit, quo magis eorum cum exercitio iuris auctoritas cresceret — —. II. Datis iuridicis Italiae consuluit, ad id exemplum, quo Hadrianus consulares viros reddere iura praecerat.

II. I. *fr. 20. (Paul.)* — — Impune non pareretur — — si supra iurisdictionem suam velit ius dicere.

fr. II. (Cai.) pr. Si idem cum eodem pluribus actionibus agat, quarum singularum quantitas intra iurisdictionem iudicantis sit, coactionatio vero omnium excedat modum iurisdictionis eius: apud eum agi posse Sabino, Cassio, Proculo placuit —.

fr. 19. (Ulp.) — — quantum petatur quaerendum est, non quantum debeat.

PAVL. V 5. A. §. I. Res iudicatae videntur ab his, qui imperium potestatemque habent, vel qui ex auctoritate eorum inter partes dantur: itemque a magistratibus municipalibus, usque ad summam, qua ius dicere possunt, itemque ab his, qui ab Imperatore extra ordinem petuntur —.

§. 92.

Niemand darf in seiner eigenen Sache Recht sprechen, wenn es nicht eine bloße Feierlichkeit betrifft; und niemand darf einen magistratus, der ihm gleich oder gar höher ist, zwingen, vor ihm Recht zu nehmen.

II.

II. I. fr. 10. (Vlp.) Qui iurisdictioni praest, neque sibi ius dicere debet, neque vxori vel liberis suis, neque libertis vel caeteris, quos secum habet.

I. 14. fr. 1. (Vlp.) Apud filium familias Praetorem potest pater eius manumittere.

fr. 2. (Paul.) Sed etiam ipsum apud se emancipari vel in adoptionem dari placet.

II. I. fr. 14. (Vlp.) Est receptum eoque iure utimur, vt si quis maior vel aequalis subiiciat se iurisdictioni alterius, possit ei et aduersus eum ius dici.

§. 93.

Wer iurisdiction hat, dessen Gewalt geht so weit, daß er neue Rechtsfälle dabey besolgen, und diese zum voraus durch Anschlag oder Ausstellung bekannt machen kann. Wenn eine solche Bekanntmachung beschädigt oder weggenommen wird, so bestraft man den Thäter mit einer Geldsumme, die jeder einfordern kann. Die obrigkeitliche Person muß es sich aber gefallen lassen, daß jeder neue Rechtsfall auch gegen sie selbst angewendet wird, und eben so die Parthey welche darum angesucht hat.

II. I. fr. 7. (Vlp.) Si quis id, quod iurisdictionis perpetuae causa, non quod prout res incidit, in albo, vel in charta, vel in alia materia

§

teria

teria propositum erit, dolo malo corruerit: datur in eum quingentorum aureorum iudicium, quod populare est. — — 5. Hoc vero edicto tenetur et qui tollit, quamuis non corruerit — —.

II. 2. fr. 1. (Vlp.) QUI MAGISTRATVM POTESTATEMVE HABEBIT, SI QUID IN ALIQVEM NOVI IVRIS STATVERIT, IPSE QVANDOQVE ADVERSARIO POSTVLANTF EODEM IVRE VTI DEBET. SI QVIS APVD EVM, QUI MAGISTRATVM POTESTATEMQUE HABEBIT, ALIQVID NOVI IVRIS OBTINVERIT, QVANDOQVE POSTEA ADVERSARIO EIVS POSTVLANTE, EODEM IVRE ADVERSVS EVM DECERNETVR. SCILICET VT QVOD IPSE IN ALTERIVS PERSONA AEQVVM ESSE CREDIDISSET, ID IN IPSIVS QVOQVE PERSONA VALERE PATIATVR.

fr. 4. (Cai.) Illud eleganter Praetor excepit: PRAETERQVAM SI QVIS EORVM CONTRA EVM FECERIT, QUI IPSE EORVM QVID FECISSET —.

§. 94.

Wer iurisdiction hat, darf zuweilen, wenn wichtige Ursachen eintreten, von der Regel des gemeinen Rechts abweichen, und etwas, was geschehen ist, für nicht geschehen, etwas, was nicht geschehen ist, für geschehen annehmen, um einen unbilligen Verlust zu verhüten.

IV.

IV. 1. fr. 7. (Marcell.) pr. D. Antoninus — praetori — rescripsit: ETSI NIHIL FACILE MUTANDUM EST EX SOLENNIBVS, TAMEN VBI AEQVITAS EVIDENS POSCIT, SVBVENIENDVM EST. ITAQVE SI CITATVS NON RESPONDIT, ET OB HOC MORE PRONVNCIATVM EST, CONFESTIM AVTEM PRO TRIBVNALI TE SEDENTE ADIIT: EXISTIMARI POTEST NON SVA CVLPA, SED PARVM EXAVDITA VOCE PRAECONIS DEFVISSE: IDEOQVE RESTITVI POTEST.

fr. 3. (Mod.) Omnes in integrum restitutiones causa cognita a Praetore promittuntur, scilicet vt iustitiam earum causarum examinet, an verae sint, quarum nomine singulis subuenit.

IV. 2. fr. 1. (Vlp.) Ait Praetor: QVOD ME TVS CAUSA GESTVM ERIT, RATVM NON HABEBO.

IV. 3. fr. 1. (Vlp.) §. 1. Verba autem edicti talia sunt: QVAE DOLO MALO FACTA ESSE DICENTVR, SI DE HIS REBVS ALIA ACTIO NON ERIT, ET IVSTA CAUSA ESSE VIDEBITVR, IVDICIUM DABO.

IV. 4. fr. 1. (Vlp.) §. 1. Praetor edicit: QVOD CVM MINORE, QVAM VIGINTI QVINQVE ANNIS NATV GESTVM ESSE DICETVR, VTI QVAEQVE RES ERIT, ANIMADVERTAM.

fr. 9. (Vlp.) §. 1. In dotis quoque modo mulieri subuenitur —. §. 2. — Placet in delictis

minoribus non subueniri — — §. 6. Aduersus libertatem quoque minori a Praetore subueniri impossibile est.

fr. 10. (Paul.) Nisi ex magna causa hoc a Principe fuerit consecutus.

IV. 5. fr. 2. (Vlp.) §. 1. Ait Praetor: QUI QVAEVE POSTEA QVAM QVID CVM HIS ACTVM CONTRACTVMVE SIT, CAPITE DIMINVTI, DIMINVTAE ESSE DICENTVR: IN EOS EASVE, PERINDE QVASI ID FACTVM NON SIT, IVDICIVM DABO.

IV. 6. fr. 1. (Vlp.) §. 1. Verba autem edicti talia sunt: SI CUIVS QVID DE BONIS, CVM IS METV AVT SINE DOLO MALO REI PVBLICAE CAUSA ABESSET, INVE VINCVLIS, SERVITVTE, HOSTIVMVE POTESTATE ESSET: SIVE CUIVS ACTIONIS EORVM CUI DIES EXISSE DICETVR: ITEM SI QVIS QVID VSV SVVM FECISSET, AVT QVOD NON VTENDO AMISIT CONSECVTVS, ACTIONEVE, QVA SOLVTVS OB ID, QVOD DIES EIVS EXIERIT, CVM ABSENS NON DEFENDERETVR INVE VINCVLIS ESSET, SECVMVE AGENDI POTESTATEM NON FACERET, AVT CVM EVM INVITVM IN IVS VOCARI NON LICERET, NEQVE DEFENDERETVR, CVMVE MAGISTRATVS DE EA RE APPELLATVS ESSET, SIVE CUI PRO MAGISTRATV SINE DOLO IPSIVS, ACTIO EXEMTA ESSE DICETVR: EARVM RERVM ACTIONEM INTRA ANNV M, QVO PRIMVM DE EA RE EXPERIVNDI POTESTAS ERIT. ITEM SI QVA ALIA MIHI IVSTA CAUSA ESSE VIDEBITVR, IN INTEGRVM RESTITVAM, QVOD

QVOD EIVS PER LEGES, PLEBISCITA, SENATVS-
CONSULTA, EDICTA, DECRETA PRINCIPVM LICEBIT.

IV. 7. fr. 1. (Cai.) pr. Omnibus modis Pro-
consul id agit, ne cuius deterior causa fiat ex
alieno facto. Et cum intelligeret iudiciorum
exitum interdum duriozem nobis constitui op-
posito nobis alio aduersario, in eam quoque
rem prospexit: vt si quis, alienando rem, alium
nobis aduersarium suo loco substituerit, idque
data opera in fraudem nostram fecerit, tan-
ti nobis in factum actione teneatur, quanti
nobis intersit, alium aduersarium nos non ha-
buiffe.

§. 95.

Die obrigkeitliche Person, nimmt bey ihrem
Verfahren, sobald eine Klage da ist, auf alle
nicht verbotene Verabredungen der Partheyen
Rücksicht, um das Klagrecht zu modificiren, oder
gar zu tilgen.

II. 14. fr. 7. (Vlp.) §. 7. Ait Praetor: PACTA
CONVENTA, QVAE NEQVE DOLO MALO, NEQVE AD-
VERSUS LEGES, PLEBISCITA, SENATVSCONSULTA,
EDICTA PRINCIPVM, NEQVE QVO FRAVS CUI EO-
RVM FIAT, FACTA ERVNT, SERVABO.

fr. 1. (Vlp.) pr. Huius edicti aequitas natu-
ralis est, quid enim tam congruum fidei hu-
manae, quam ea, quae inter eos placuerunt,
seruare? — §. 2. Et est pactio duorum plu-
riumue in idem placitum consensus.

§ 3

II.

II. 15. fr. 1. (Vlp.) Qui transigit, quasi de re dubia et lite incerta neque finita transigit: qui vero paciscitur, donationis causa rem certam et indubitata[m] liberalitate remittit.

fr. 2. (Vlp.) Transactum accipere quis potest, non solum si Aquiliana stipulatio fuerit subiecta, sed et si pactum conuentum fuerit factum.

fr. 8. (Vlp.) pr. Cum hi, quibus alimenta relicta erant, facile transigerent contenti modico praesenti: D. Marcus, oratione in senatu recitata, effecit, ne aliter alimentorum transactio rata esset, quam si auctore Praetore facta. —

PAVL. I. 1. §. 4. Neque contra leges, neque contra bonos mores pacisci possumus. Pactum contra ius, aut constitutiones aut senatusconsultum interpositum nihil momenti habet. 5. De rebus litigiosis et conuenire et transigere possumus. Post rem iudicatam pactum, nisi donationis causa interponatur, seruari non oportet. 6. Functio dotis pacto mutari non potest, quia priuata conuentio iuri publico nihil derogat. 7. De criminibus, propter infamiam, nemo cum aduersario pacisci potest.

§. 96.

Eine obrigkeitliche Person muß in sehr vielen Fällen andere Römer zuziehen. Besonders ist der praetor in gewissen, vorzüglich Erbschafts-Sachen,

Sachen, nur der Präsident des iudicium centumvirale, bey welchem aber auch ein decemvir seine Stelle vertreten kann.

PLIN. *V. Ep.* 21. — Praetor qui centumviralibus praesidebat —.

PLIN. *VI. Ep.* 33. — Frequens necessitas computandi, — vt repente in priuati iudicii formam centumvirale vertatur.

VLP. *I.* 13. — In consilium autem adhibentur Romae quinque Senatores, et quinque equites Romani: in prouincia viginti recuperatores, ciues Romani.

§. 97.

Der Regel nach nimmt derjenige, welcher iurisdictio hat, nur solche Dinge selbst vor, wozu es mehr auf Befehle zur Einleitung des Processes und zur Execution, als auf die Untersuchung der Wahrheit einzelner Thatsachen ankommt. Diese letztere muß die obrigkeitliche Person jemand anders überlassen, ausgenommen, wenn das ganze Verfahren erst in neuern Zeiten entstanden ist.

I. 14. *fr.* 4. (*Vlp.*) Praetor neque tutorem neque specialem iudicem ipse se dare potest.

L. 16. *fr.* 178. (*Vlp.*) §. 2. — — Persecutionis verbo extraordinarias persecutiones

nes puto contineri, vt puta fideicommissorum, et si quae aliae sunt, quae non habent iuris ordinarii executionem.

L. 13. fr. 1. (Ulp.) pr. Praeses prouinciae de mercedibus ius dicere solet, sed praeceptoribus tantum studiorum liberalium — §. 1. Medicorum quoque eadem causa est, quae professorum — §. 4. An et philosophi? — et non putem — quia hoc primum profiteri eos oportet, mercenariam operam spernere. §. 5. Proinde ne iuris quidem ciuilibus professoribus ius dicent, — quaedam enim, tametsi honeste accipiantur, inhoneste tamen petuntur. §. 6. Ludi quoque litterarii magistris, licet non sint professores. — §. 8. Sed et si comites salarium petant — §. 9. Sed aduersus ipsos omnes cognoscere praeses debet — §. 10. In honorariis aduocatorum ita versari iudex debet: vt pro modo litis, proque aduocati facundia, et fori consuetudine et iudicii, in quo erat acturus, aestimationem adhibeat. — §. 12. — Licita autem quantitas intelligitur pro singulis causis vsque ad centum aureos. §. 13. D. Severus ab heredibus aduocati, mortuo eo, prohibuit mercedem repeti, quia per ipsum non steterat, quo minus causam ageret. §. 14. Ad nutricia quoque officium praesidis vel praetoris deuenit — §. 15. Haec omnia si apud praesides petantur, videamus, an de mutuis petitionibus

nibus possint praesides cognoscere? et putem debere admitti.

fr. 5. (Call.) pr. Cognitionum numerus, cum ex variis causis descendat, in genera diuidi facile non potest, nisi summatim diuidatur. — Aut enim de honoribus siue muneribus gerendis agitatur, aut de re pecuniaria disceptatur, aut de existimatione alicuius cognoscitur, aut de capitali crimine quaeritur.

L. 14. fr. 3. (Vlp.) pr. De proxenetico — solent praesides cognoscere. —

§. 98.

Von jedem Befehle desjenigen, der einen Obern hat, kann man sich an diesen wenden: es muß aber binnen zwey Tagen geschehen, wenn es die eigene Sache betrifft; sonst hat man noch am dritten Zeit.

IL. I. fr. I. (Vlp.) pr. Appellandi vsus quam sit frequens, quamque necessarius nemo est, qui nesciat: quippe cum iniquitatem iudicantium vel imperitiam corrigat, licet nonnunquam bene latis sententias in peius reformet; neque enim vtique melius pronunciat qui nouissimus sententiam laturus est. §. I. — — Rescriptum D. Pii: — SI SCRIPSERIT QVISQVAM AD NOS ET ILLI ALIQVID RESCRIPSERIMVS, VOLENTI AD SENTENTIAM NOSTRAM PROVOCARE PER-

MISSVM ERIT — — §. 3. — Si quis — vel parem vel maiorem iudicem appellauerit, alium tamen pro alio: in ea causa est, vt error ei non noceat: sed si minorem, nocebit. §. 4. Libelli, qui dantur appellatorii, ita sunt concipiendi, vt habeant scriptum et a quo dati sint, hoc est, qui appellet, et aduersus quem, et a qua sententia.

fr. 2. (Macer.) Sed si apud acta quis appellauerit, satis erit, si dicat: APPELLO.

fr. 5. (Marcian.) §. 5. Si quis ipso die inter acta voce appellauit, hoc ei sufficit.

IL. 4. fr. 1. (Vlp.) §. 11. In propria causa biduum accipitur — — §. 15. Si aduersus absentem fuerit pronunciatum, biduum vel triduum, ex quo quis scit, computandum est, non ex quo pronunciatum est, — si non in causa per procuratorem defensus est,

PAVL. V. 32. Quoties iusiurandum postulatur, eo tempore appellandum est, quo deferatur, non quo iuratur.

IL. 2. fr. 1. (Vlp.) §. 1. — stultum est illud admonere, a Principe appellare fas non esse, cum ipse sit, qui prouocatur. §. 2. Sciendum est appellari a senatu non posse Principem. — §. 3. Si quis ante sententiam professus fuerit, se a iudice non prouocaturum, indubitate prouocandi

candi auxilium perdidit. §. 4. Interdum Imperator ita solet iudicem dare, ne liceret ab eo prouocare, vt scio saepissime a D. Marco iudices datos. An et alius possit ita iudicem dare, videbimus. Et puto non posse.

IL. 3. fr. 1. (Vlp.) pr. Dicitur eum appellari, qui dedit iudicem — §. 1. Ab eo, cui quis mandauit iurisdictionem, non ipse prouocabitur, nam generaliter is erit prouocandus ab eo, cui mandata est iurisdictione, qui prouocaretur ab eo, qui mandauit iurisdictionem.

fr. 2. (Venul.) Appellari a legatis Proconsul potest —.

fr. 3. (Mod.) Dato iudice a magistratibus populi Romani cuiuscunque ordinis, etiamsi ex auctoritate Principis, licet nominatim iudicem declarantis, dederint, ipsi tamen magistratus appellabuntur.

§. 99.

Man appellirt nicht nur gegen ein Urtheil in Civilsachen, sondern auch gegen eines in Criminalsachen, und gegen Ernennung zu einer Municipalbeschwerde. Wer zum Tutor ernannt ist, muß erst abwarten, ob man seine excusatio verwirft.

IL. 10. fr. 1. (Vlp.) Si qui ad munera publica nominati appellauerint, nec causas probauerint; sciant ad periculum suum pertinere, si

si quid damni per moram appellationis reipublicae acciderit. Quodsi apparuerit, eos necessario prouocasse, cui adscribendum sit id damnum, Praeses vel Princeps aestimabit.

IL. 4. fr. 1. (Vlp.) §. 1. Si quis tutor datus fuerit, vel testamento vel a quo alio, qui ius dandi habet, non oportet eum prouocare: hoc enim D. Marcus effecit: sed intra tempora praestituta excusationem allegandam habet, et si fuerit repulsa, tunc demum appellare debet. —

§. 100.

Zuweilen ist gar keine Appellation in der bestimmten Zeit nöthig, und zuweilen wird gar keine zugelassen. Wenn aber die Appellation ordentlich geschieht, so schadet es nichts, daß der Unterrichter sie verwirft, oder kein Schreiben an den Oberrichter geben will, wenn nur der Appellant um dieses bittet.

IL. 1. fr. 19. (Mod.) Si expressim sententia contra iuris rigorem data fuerit, valere non debet, et ideo et sine appellatione causa denuo induci potest. Non iure profertur sententia, si specialiter contra leges, vel senatusconsultum, vel constitutionem fuerit prolata —.

IL. 8. fr. 1. (Macer) pr. Illud meminerimus, si quaeratur iudicatum sit nec ne, et huius quaestionis iudex non esse iudicatum pronunciauerit, licet fuerit iudicatum: rescinditur, si prouocatum

uocatum non fuerit. §. 1. Item si calculi error in sententia esse dicatur, appellare necesse non est — §. 2. — Contra constitutiones — iudicatur, cum de iure constitutionis, non de iure litigatoris pronunciatur. — §. 3. Item cum edicto peremptorio, quod neque propositum est, neque in notitiam peruenit, absentis condemnatio fit, nullius momenti esse sententiam constitutiones demonstrant. —

fr. 2. (Paul.) pr. Paulus respondit, eum, qui in rebus humanis non fuit sententiae dictae tempore, inefficaciter condemnatum videri —.

II. 5. fr. 7. (Paul.) Si res dilationem non recipiat non permittitur appellare, ne vel testamentum aperiatur, — ne frumentum in usum militum, in annonae subsidia, contrahatur: neue scriptus heres in possessionem inducatur. §. 1. Item si ex perpetuo edicto aliquid decernatur — §. 2. Item quo minus pignus vendere liceat, appellari non potest.

PAVL. V. 5. A. §. 7. Trinis litteris vel edictis, aut vno pro omnibus dato, aut trina denunciatione conuentus nisi ad iudicem, a quo sibi denunciatum est, aut cuius litteris vel edictis conuentus est, venerit, quasi in contumacem dicta sententia auctoritatem rerum iudicatarum obtinet; quin imo nec appellari potest ab ea.

PAVL.

PAVL. V. 35. §. 2. Moratorias appellationes, et eas, quae ab exsecutoribus et confessis fiunt, recipi non placuit.

PAVL. V. 34. §. 1. Ab eo, a quo appellatum est, ad eum, qui de appellatione cogniturus est, litterae dimissoriae diriguntur, quae vulgo Apostoli appellantur: quorum postulatio et acceptio intra quintum diem ex officio facienda est. 2. Qui intra tempora praestituta dimissorias non postulauerit, vel acceperit, vel reddiderit, praescriptione ab agendo submouetur.

IL 6. fr. 1. (Marcian.) §. 2. Sufficit autem petiisse intra tempus dimissorias instanter et saepius, ut, etsi non accipiat, id ipsum contestetur: nam instantiam repetentis dimissorias constitutiones desiderant. —

IL 5. fr. 6. (Macer.) Sciendum est, cum appellatio non recipitur, praecipi sacris constitutionibus omnia in eodem statu esse, nec quidquam nouari —: eumque, qui appellationem non receperit, opinionem suam confestim per relationem manifestare et causam, pro qua non recepit appellationem, eiusque exemplum litigatori edere debere mandatis cauetur.

§. 101.

Wer appellirt muß Sicherheit leisten, daß wenn er Unrecht behalte, er eine gewisse Summe, meist

meist den dritten Theil dessen, worüber gestritten wird, seinem Gegner, als Strafe, erlegen wolle. Die Unkosten ersetzt er ohnehin, und zwar vierfach.

PAVL. V. 33. §. 1. Ne liberum quis et solum habeat arbitrium retractandae et reuocandae sententiae, et poenae et tempora appellatoribus praestituta sunt, et, nisi iuste appellauerint, tempora ad cauendum in poena appellationis quinque dierum praestituta sunt. — 2. Ne quis in captionem verborum in cauendo incidat, expeditissimum est, poenam ipsam, vel quid aliud pro ea deponere: necesse enim non habet sponsores quis fideiussoremue dare, aut praesens esse: sed si contra eum fuerit pronunciatum, perdit quod deposuit. — 4. Si plures appellant, vna cautio sufficit, et si vnus caueat omnibus vincit. 5. Cum a pluribus sententiis prouocatur, singulae cautiones exigendae sunt. — 6. Modus poenae, in qua quis cauere debet, specialiter in cautione exprimendus est, vt sit in qua stipulatio committatur. — 7. Assertor, si prouocet, in eiusmodi tertiam cauere debet, quanti causa aestimata est. 8. In omnibus pecuniariis causis magis est, vt in tertiam partem eius pecuniae caueatur.

PAVL. V. 37. Omnimodo ponendum est, vt quoties iniusta appellatio pronunciat, sumptus, quos, dum sequeretur, aduersarius impendit

pendit reddere cogatur, non simplis sed quadruplos.

§. 102.

Wenn der Besizer appellirt, so muß er bis zu Ausgang der Sache die Früchte deponiren.

PAVL. V. 36. §. 1. Quoties possessor appellat, fructus medii temporis deponi conuenit. Quodsi petitor prouocet, fructus in causa depositi esse non possunt, nec recte eorum nomine satisfactio postulatur. 2. Si propter praedia urbana, vel mancipia, appelletur, pensiones eorum, vel mercedes, vecturae etiam, si de nauis agatur, deponi solent.

IL. 1. fr. 21. (Papir.) §. 3. Iidem rescripserunt: quamuis vsitatum non sit, post appellationem fructus agri, de quo disceptatio sit, deponi; tamen, cum populitarentur ab aduersario, aequum sibi videri, fructus apud sequestres deponi.

§. 103.

Wenn von dem Ausspruche dessen, der iurisdiction hat, oder des von ihm gegebenen iudex, nicht appellirt ist, so wird die Sache für entschieden angenommen, so daß der Proceß nicht erneuert werden darf, als binnen 10 und 20 Jahren, und mit Gefahr das Doppelte zu verlieren.

PAVL.

PAVL. V. 5. A. §. 1. Res iudicatae videntur ab his (s. beyrn §. 91.) Ex compromisso autem iudex sumtus rem iudicatam non facit: sed si poena inter eos promissa sit, poena rei in iudicium deductae ex stipulatu peti potest. 2. Confessi debitores pro iudicatis habentur: ideoque ex die confessionis tempora solutioni praeslituta computantur. 3. Confiteri quis in iudicio non tantum sua voce, sed et litteris et quocunque modo potest: conuinci autem non, nisi scriptura, aut testibus, potest. 4. Eorum, qui debita confessi sunt, pignora capi et distrahi possunt. — 6. Ea, quae altera parte absente decernuntur, vim rerum iudicatarum non obtinent. 7. Trinis litteris vel edictis — (s. beyrn §. 100.) — 10. Falsis instrumentis religione iudicis circumducta, si iam dicta sententia prius de crimine admisso constiterit, eius causae instauratione iure deposcitur.

COD. GREG. X. I. *const.* I. (*Alex.*) Quae in libello contulisti, Praesidi prouinciae allega, qui non ignorat, eum, qui per contumaciam absens condemnatur, nec appellationis auxilio uti, aut in duplum reuocare posse.

PAVL. V. 5. A. §. 8. Res olim iudicata post longum silentium in iudicium deduci non
R potest,

potest, nec eo nomine in duplum reuocari. Longum autem tempus, exemplo longae praescriptionis, decennii inter praesentes, et inter absentes vicennii computatur.

PAVL. I. 19. §. I. Quaedam actiones, si a reo inficientur, duplantur, velut iudicati --.

Personenrecht.

Zehntes Buch.

Von der Sklaverey.

§. 104.

Die Verschiedenheit der Menschen, welche den meisten Einfluß auf ihre Rechte hat, ist die, daß sie entweder Sklaven sind, oder nicht. Die Sklaverey findet sich bey allen gesitteten Völkern, und sie gibt, der Regel nach, eben die Rechte, wie das Eigenthum an andern Dingen. Indessen seitdem der Staat angefangen hat, die Willkühr einzelner Bürger einzuschränken, auch in solchen Fällen, wo kein Mitbürger unmittelbar darunter litt, seitdem wird ein Herr, der seinen Sklaven körperlich mißhandelt, entweder bestraft, oder wenigstens gezwungen, ihn zu verkaufen.

INST. I. 3. pr. Summa itaque diuisio de iure personarum haec est, quod omnes homines aut liberi sunt aut serui. §. 1. Et libertas quidem — — est naturalis facultas eius, quod cuique facere libet, nisi si quid vi aut iure prohibetur. §. 2. Seruitus autem est constitutio iuris gentium, qua quis dominio alieno contra

R 3

naturam